

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN QUỐC TUẤN

**TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÝ LỚP 9 TRUNG HỌC CƠ SỞ
Ở THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN QUỐC TUẤN

**TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÝ LỚP 9 TRUNG HỌC CƠ SỞ
Ở THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

Ngành: LL và PP dạy học Địa lí

Mã số: 8.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đỗ Văn Hào

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan những nội dung được nghiên cứu trong công trình này đều là kết quả của riêng tôi. Mọi số liệu, kết quả thu được trong luận văn hoàn toàn là công khai, trung thực và đảm bảo yếu tố khách quan cũng như chưa từng được công bố ở công trình nào khác. Các trích dẫn, nội dung tham khảo luôn có nguồn trích dẫn rõ ràng. Tôi xin chịu trách nhiệm và hình thức kỉ luật theo quy định cho những lời tôi đã cam đoan.

Tác giả

Nguyễn Quốc Tuấn

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới giảng viên hướng dẫn khoa học của tôi là **TS. Đỗ Văn Hảo** đã giúp đỡ, đồng hành và theo sát giúp tôi hoàn thiện được luận văn này.

Tác giả xin chân thành cảm ơn tập thể các Thầy, Cô giáo trong khoa Địa lí, phòng Sau đại học trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu, học tập và hoàn thành luận văn.

Xin chân thành cảm ơn các Thầy, Cô giáo đang trực tiếp giảng dạy môn Địa lí ở các nhà trường THCS và các em HS các trường THCS trên địa bàn thành phố Thái Nguyên đã hoàn thành giúp tôi trong quá trình điều tra, khảo sát và thực hiện các nội dung có liên quan tới luận văn này.

Bên cạnh sự nỗ lực của bản thân, cố gắng song khó tránh khỏi những hạn chế thiếu sót. Kính mong Quý thầy, cô giáo và những người quan tâm đóng góp ý kiến để luận văn được hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả luận văn

Nguyễn Quốc Tuấn

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN	v
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu	3
3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài.....	8
4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	8
5. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	9
6. Đóng góp của đề tài	11
7. Cấu trúc đề tài.....	12
NỘI DUNG	13
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC TỔ CHỨC	
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ 9.....	13
1.1. Cơ sở lý luận	13
1.1.1. Một số khái niệm, thuật ngữ cơ bản	13
1.1.2. Đặc điểm của hoạt động dạy học trải nghiệm trong nhà trường	17
1.1.3. Vai trò của tổ chức dạy học trải nghiệm ở các nhà trường trung học cơ sở đối với học sinh	19
1.1.4. Phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học ở bậc Trung học cơ sở	21
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	26
1.2.1. Nội dung chương trình Địa lí Trung học cơ sở	26
1.2.2. Nội dung các môn tích hợp với môn Địa lí 9 liên quan tới hoạt động trải nghiệm tích hợp trong nhà trường.....	28
1.2.3. Đặc điểm tâm sinh lí và trình độ nhận thức của học sinh bậc Trung học cơ sở	32
1.2.4. Thực trạng khi dạy học Địa lí ở trường Trung học cơ sở.....	34
1.2.5. Thực trạng về việc tổ chức hoạt động học tập trải nghiệm trong dạy học Địa lí ở trường Trung học cơ sở	35

1.2.6. Thực trạng của việc thực hiện các hoạt động trải nghiệm trong nhà trường THCS trên địa bàn thành phố Thái Nguyên	41
Tiểu kết chương 1	43
Chương 2. QUY TRÌNH VÀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC TRẢI NGHIỆM TRONG MÔN ĐỊA LÍ 9	44
2.1. Nguyên tắc của thiết kế hoạt động trải nghiệm môn Địa lí.....	44
2.2. Phân tích khả năng tổ chức hoạt động dạy học trải nghiệm trong nhà trường của môn Địa lí 9	46
2.3. Quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm môn Địa lí 9 - THCS	51
2.4. Thiết kế và tổ chức một số hoạt động trải nghiệm.....	54
2.4.1. Hoạt động trải nghiệm 1	54
2.4.2. Hoạt động trải nghiệm 2	58
2.4.3. Hoạt động trải nghiệm 3	62
2.5. Đánh giá những thuận lợi và khó khăn trong việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm cho học sinh lớp 9 THCS ở TP Thái Nguyên.....	66
Tiểu kết chương 2	68
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	69
3.1. Mục đích, nhiệm vụ, nguyên tắc, phương pháp tiến hành thực nghiệm.....	69
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	69
3.1.2. Nội dung thực nghiệm	69
3.1.3. Tiến hành thực nghiệm	69
3.2. Kết quả thực nghiệm	71
3.2.1. Khả năng tiếp thu và tích cực của học sinh	71
3.2.2. Đánh giá chất lượng về bài khảo sát.....	73
3.3. Mức độ đánh giá kết quả sự thích thú của học sinh sau buổi trải nghiệm	77
3.4. Đề xuất nhằm tăng sự thích thú của học sinh khi học môn Địa lí	80
3.4.1. Đề xuất các giải pháp căn bản	80
3.4.2. Các biện pháp đưa ra nhằm nâng cao tính thích thú của học sinh khi học tập Địa lí	80
Tiểu kết chương 3	83
KẾT LUẬN	84
KHUYẾN NGHỊ	84
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN VĂN	86
TÀI LIỆU THAM KHẢO	87
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

Từ viết tắt	Nội dung chi tiết
ĐC	Đối chứng
GV	Giáo viên
HĐGD	Hoạt động giáo dục
HĐTN	Hoạt động trải nghiệm
HĐTNST	Hoạt động trải nghiệm sáng tạo
HS	Học sinh
PPDH	Phương pháp dạy học
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TN	Thực nghiệm
TP	Thành phố

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1.	Khả năng tiếp thu và tích cực của học sinh lớp 9A (lớp thực nghiệm) và 9C (lớp đối chứng).....	72
Bảng 3.2.	Bảng thể hiện tần số điểm làm bài kiểm tra của nhóm lớp TN và ĐC....	73
Bảng 3.3.	Bảng thể hiện tần suất điểm kiểm tra của nhóm lớp TN và ĐC ...	75
Bảng 3.4.	Bảng thể hiện khả năng tích hợp của học sinh 2 lớp thực nghiệm so với đối chứng	76

DANH MỤC CÁC HÌNH

- Hình 1.1. Biểu đồ thể hiện mức độ tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học Địa lí của giáo viên THCS các trường được khảo sát..... 39
- Hình 1.2. Biểu đồ thể hiện các hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm môn Địa lí của học sinh THCS các trường được khảo sát..... 40
- Hình 3.1. Biểu đồ thể hiện khả năng tích cực và tập trung của học sinh lớp thực nghiệm (9A) và lớp đối chứng (9C)..... 73
- Hình 3.2. Biểu đồ thể hiện tần số điểm làm bài kiểm tra của lớp thực nghiệm (9A) và lớp đối chứng (9C)..... 74
- Hình 3.3. Biểu đồ thể hiện tần suất điểm kiểm tra của lớp thực nghiệm (9A) và lớp đối chứng (9C) 75
- Hình 3.4. Biểu đồ kết quả điểm kiểm tra của lớp thực nghiệm (9A) và lớp đối chứng (9C)..... 76
- Hình 3.5. Biểu đồ thể hiện khả năng hứng thú với môn học Địa lí thông qua hình thức học tập trải nghiệm..... 78
- Hình 3.6. Biểu đồ thể hiện kiến thức Địa lí tích hợp với các môn học khác sau khi thực hiện hoạt động trải nghiệm ở lớp thực nghiệm..... 78

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, vấn đề cơ bản nhất là xây dựng và hoàn thiện con người thông qua hoạt động giáo dục và tự giáo dục. Đảng, nhà nước và nhân dân đã tin tưởng và giao trọng trách cao quý cho ngành giáo dục: “*Nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực và bồi dưỡng nhân tài*” đáp ứng yêu cầu sự nghiệp công nghiệp hoá hiện đại hoá đất nước trong thời kỳ hội nhập hiện nay để đáp ứng lòng mong muốn của Bác xây dựng đất nước Việt Nam tươi đẹp hơn, to đẹp hơn sánh vai với các cường quốc năm châu.

Những năm gần đây, Nghị quyết của Trung ương Đảng và các văn kiện của nhà nước, của Bộ giáo dục & Đào tạo đều nhấn mạnh sự cần thiết phải đổi mới phương pháp dạy học. Trọng tâm của đổi mới phương pháp dạy học là thay đổi lối dạy truyền thụ một chiều (chủ yếu là bắt người học ghi nhớ kiến thức) sang lối dạy tích cực có sự hướng dẫn giúp đỡ của người dạy nhằm phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo, rèn luyện thói quen và khả năng tự học, tinh thần hợp tác, có niềm vui và hứng thú trong học tập. Chuyển từ hình thức đồng loạt cả lớp sang tổ chức dạy học theo các hình thức tương tác: Học cá nhân, học theo nhóm, bồi dưỡng năng lực độc lập suy nghĩ vận dụng sáng tạo kiến thức đã học tránh thiên về ghi nhớ máy móc, không nắm được bản chất vấn đề.

Thực tế giáo dục nhiều nước đã chứng minh muốn phát triển tốt năng lực cho người học cần phải chú trọng tới việc xây dựng và thực hiện các hoạt động trải nghiệm cho người học và được cụ thể hóa dưới nhiều hình thức như: Tổ chức trò chơi, sân khấu tương tác, tham quan dã ngoại, hoạt động giao lưu, hoạt động tình nguyện, các hội thi, thể dục thể thao, các ngày hội... Mỗi một hình thức đều mang ý nghĩa giáo dục nhất định. Đặc biệt là hoạt động trải nghiệm giúp học sinh thể hiện bản thân, phát huy các năng lực vốn có và hình thành phát triển các năng lực mới đưa học sinh tới các kiến thức mới mà ở đó các em chính là chủ thể của kiến thức đó.